

Milosrđe u perspektivi nove evangelizacije

DAVOR VUKOVIĆ

Jedno od općih mjesta u suvremenom crkveno-teološkom diskursu jest pitanje nove evangelizacije. Počevši od pape Ivana Pavla II., koji u enciklici o trajnoj vrijednosti misijske naredbe *Redemptoris missio* (1990.) po prvi put uvodi u službeni crkveni govor temu *nove evangelizacije*, a osobito u novije vrijeme, kada papa Benedikt XVI. osniva Papinsko vijeće za promicanje nove evangelizacije (2010.), te saziva Biskupsku sinodu posvećenu novoj evangelizaciji (2012.), postaje sve jasnije kako izazov i mogućnosti nove evangelizacije postaju jedna od gorućih crkvenih tema. Riječ je, naime, o zadaći evangelizacije onih krajeva i zemalja staroga kršćanstva u kojima je na snazi »stanje gdje su cijele skupine krštenih izgubile živi osjećaj vjere, ili se više uopće ne priznaju članovima Crkve, živeći život koji je daleko od Krista i njegova evanđelja« (RMs 33).

U ovom uvodniku ne možemo ulaziti u detaljnu analizu ove opsežne teme, nego želimo ukazati u Jubilejskoj godini na perspektive kršćanskoga milosrđa u službi nove evangelizacije. Valja spomenuti da nova evangelizacija ne donosi nekakvo novo evanđelje, nego je pozvana jedincato Kristovo evanđelje i kršćansku poruku spasenja aktualizirati u suvremenom svijetu. Pritom će Crkva doći do srca suvremenoga čovjeka samo ako bude znala približiti Boga upravo u konkretnim ljudskim potrebama i patnjama, u aktualnoj situaciji suvremenoga čovjeka. Drugim riječima, zadaća je Crkve pomoći čovjeku da otkrije Boga usred povijesnih događanja ljudskoga života.

Nošen milosrdnom i suosjećajnom ljubavlju, Isus iz Nazareta prošao je zemljom čineći dobro, ozdravljajući bolesne, tješuci žalosne, hraneći gladne. Isusa u svim tim situacijama nije pokretalo ništa drugo doli milosrđe, kojim je čitao ono što je u srcu njegovih sugovornika i odgovarao na njihove najdublje potrebe (usp. MV 8). Stoga nam se čini kako ponovno otkrivanje Božjega i kršćanskoga milosrđa, odnosno Božje milosrdne i konkretne ljubavi, ima osobitu važnost upravo u kontekstu nove evangelizacije. U ovom uvodniku

želimo ukazati na dva vida koja nam se čine važnima kada govorimo o milosrđu i o novoj evangelizaciji. To su naviještanje i činjenje milosrđa.

Naviještati milosrđe. Milosrđe je jedna od središnjih biblijskih i kršćanskih tema. Već u Starom zavjetu Bog nije samo Bog koji kažnjava i koji se osvećuje, već prije svega Bog koji iskazuje ljubav i milosrđe. U objavi Mojsiju Bog se očituje kao milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću (usp. Izl 34,6). Proroci i psalmi ponavljaju tvrdnju da je Gospodin milosrdan i milostiv, spor na srdžbu i vrlo dobrotiv (usp. Ps 103,8). Upravo na dramatičan način prorok Hošea izriče Božje vrhovništvo u njegovu milosrđu kojim oprašta narodu i, usprkos njegovoj nevjeri, otvara novi početak: »Srce mi je uznemireno, uzavrela sva mi utroba; ne ću više gnjevu dati maha, ne ću opet zatirati Efrajima, jer ja sam Bog, a ne čovjek« (Hoš 11,8-9). Bog se, dakle, još u Starom zavjetu, objavljuje kao milosrdni i suosjećajni Bog: kao Bog koji ostaje vjeran savezu koji je sklopio sa svojim narodom, unatoč njegovoj nevjeri, i kao Bog koji (su)osjeća sa svojim narodom iz dubine, iz utrobe (*rehem*) svojega božanskog bića.

Božje milosrđe ima temeljno značenje i u Novom zavjetu. Isus iz Nazareta predstavlja puninu objave milosrdnoga Boga: u svojoj osobi on na konkretan, vidljiv i opipljiv način objavljuje Božje milosrđe. U Isusovoj osobi, Bog se na jedinstven način objavljuje kao onaj koji ljubi, suosjeća, supati, prašta, iscjeljuje, podiže, ponovno nalazi, ohrabruje, vraća dostojanstvo. Isus iz Nazareta svojim riječima, svojim djelima i cijelom svojom osobom objavljuje Božju ljubav i milosrđe, koji svoj vrhunac imaju u događaju križa.

Milosrđe je zapravo ključna riječ koja opisuje Božje djelovanje prema nama. Bog se ne ograničava samo na to da potvrdi svoju ljubav, već je čini vidljivom i opipljivom. Božja ljubav tako nikad nije apstraktna, već se pretače u konkretan ljudski život. Božje milosrđe njegova je brižnost, vjernost i odgovornost prema nama, koju je u potpunoj slobodi preuzeo na sebe (usp. MV 9).

U suvremenom svijetu suočavamo se s novim oblikom ateizma, obilježenim ravnodušnošću i nezainteresiranošću spram božanskoga, ali i s radikalnim osporavanjem kršćanske vjere. Kao odgovor na ove oblike modernoga ateizma, teško će proći slabašni, općeniti i neodređeni teizam, nego samo odlučno svjedočanstvo o živom Bogu povijesti, koji se konkretno objavio u ljudskoj povijesti po Isusu Kristu u Duhu Svetom (W. Kasper). Riječ je o trojedinom Bogu koji se u povijesti objavljuje kao ljubav u sebi i ljubav za čovjeka. Vrhunac te Božje ljubavi nije nešto neodređeno i apstraktno, već konkretni i dramatični događaj križa. Bog se u Isusu Kristu, osobito u događaju križa, objavljuje kao ljubav, kao onaj koji ima suosjećanja za čovjeka, koji supati s čovjekom, sve do smrti.

Zadaća je Crkve uvijek iznova otkrivati milosrdno Očevo lice koje je postalo vidljivo u Isusu Kristu. Jedan od važnih ciljeva nove evangelizacije, stoga, jest u otkrivanju i naviještanju milosrdnoga Boga, koji se u punini svoje suosjećajne i supatničke ljubavi objavio u osobi Isusa Krista.

Činiti milosrđe: *djela milosrđa*. Crkva u cjelini i svaki vjernik pojedinačno, pozvan je biti milosrdan i činiti milosrđe po uzoru na našega nebeskog Oca. Isus nas poziva: »Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan« (Lk 6,36). Kršćanin, jer je u Kristu obilno iskusio Božje milosrđe, pozvan je i sam biti milosrdan, te uprisutnjivati milosrđe Božje u svijetu i među ljudima s kojima živi. Milosrđe bi zapravo trebalo biti trajni stav kršćanina u odnosu prema svakom čovjeku, a Crkva prepoznatljiva kao sakrament ljubavi i milosrđa. U suvremenom svijetu, u kojem vlada ravnodušnost u mnogim sferama osobnoga i kolektivnoga života; u svijetu interesa, tehnike, profita i tržišta, u kojem čovjek i ljudskost kao takva biva sve više ugrožena, praksa i konkretno činjenje milosrđa zadobiva važno značenje.

Na tom tragu, jedan od vrijednih momenata u novoj evangelizaciji jest obnova svijesti i prakse duhovnih i tjelesnih djela milosrđa. Papa Franjo u Buli najave Izvanrednoga jubileja milosrđa ističe: »Živa mi je želja da kršćanski narod, tijekom Jubileja, razmišlja o tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa. Na taj će se način probuditi naša svijest, koja je prečesto uspavana pred dramom siromaštva. [...] Pozvani smo ponovno otkriti tjelesna djela milosrđa: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromaha odjenuti, stranca primiti, bolesna dvoriti, utamničena pohoditi i mrtva pokopati. Ne zaboravimo ni duhovna djela milosrđa: dvoumna savjetovati, neuka poučiti, grješnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvrjedu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi te za žive i mrtve Boga moliti« (MV 15). Djela milosrđa nas pozivaju na osjetljivost i djelovanje s obzirom na situaciju tjelesne i duhovne bijede, nevolje i siromaštva ljudi koje susrećemo u svakodnevnom životu.

Jubilejska godina milosrđa stavlja pred cijelu Crkvu važnu zadaću naviještanja i činjenja milosrđa. Govoriti o milosrdnom Bogu biblijske objave, te upućivati na njegovu milosrdnu, suosjećajnu i opraštajuću ljubav zadaća je nove evangelizacije i crkvenoga nastojanja da kršćanska poruka dođe do srca suvremenoga čovjeka. Za Crkvu i za vjerodostojnost njezina navještaja, međutim, od presudne je važnosti da ona sama živi i svjedoči milosrđe. Vlastitim riječima i djelima mora prenositi milosrđe, kako bi dotaknula srca svih ljudi i potaknula ih da ponovno pronađu put koji vodi k Ocu (usp. MV 12). Na tom tragu, osobitu vrijednost unutar nove evangelizacije imaju kršćanska djela milosrđa koja, u svojoj konkretnosti, čine Božje milosrđe vidljivim i opipljivim u današnjem svijetu. Čineći djela milosrđa, vjernik pojedinac, kao i Crkva u cjelini, postaju svjedoci Božjega milosrđa i jasan znak njegove milosrdne ljubavi, te, kao takvi, konkretan poticaj suvremenomu čovjeku na obraćenje i ponovnu potragu za živim Bogom.